

در باب چیستی تاریخ شفا هی(۴)

لیندا شپس

(Linda shopes)

ترجمه: دکتر حسن اکبری بیرق

منبع: historymatters.gmu.edu

♦ نمونه تفسیر

مصاحبه

در دهه 1990 یک مربی بهداشت به نام پا تریشیا فابیانو (29) به عنوان بخشی از پژوهش‌های خود در باب باشگاه دختران «پنجشنبه اول» (30) با شخصی به نام خانم دُلارس بوردادس کازکو از اهالی شهر مکیسر اکس در ایالت پنسیلوانیا مصاحبه کرد. این باشگاه، به زنانی از طبقه کارگر تعلق دارد که در طول چهار دهه گذشته تاکنون در نخستین پنجشنبه هرماه دور هم جمع می‌شوند. فابیانو برای واکاوی ارتباط میان نظامهای غیر رسمی حمایتی و نظام بهداشت که نشانگر احساس اتحاد و رفاه بین مردم است، با هفت تن از اعضا باشگاه مورد نظر مصاحبه‌هایی انجام داد؛ گفتگو با خانم کازکو نیز از این جمله به شمار می‌آید. او در این مصاحبه از خاطرات و تجربه‌های دوران شغلی‌اش در کمپانی دراولو (31) که یک کارخانه صنعتی در نزدیکی مکیسر اکس بود سخن می‌گوید.

«ژوئن 1972 بود که برای کار به کمپانی دراولو رفتم، دنبال پیشرفت نبودم، تنها می‌خواستم کمک‌خرج شوهرم باشم، چون فشار زیادی رویمان بود. اصلاً نمی‌شد با یک حقوق زندگی کرد. آخرماه چیزی برای‌یمان باقی نمی‌ماند. از اول ماه تا آخر ماه فقط با همان چند رغاز سرمی‌کردیم. درآمد دیگری در کار نبود. باور کنید حتی نمی‌توانستیم آخر هفته‌ای به تعطیلات برویم. والری دوازده سال داشت و دیانا هم نه ساله بود که کاری نیمه‌وقت پیدا کردم. برای من خوب بود. اولش سه روز در هفته کار می‌کردم. بعد می‌دانید چه شد؟ از من تقاضا کردند چهار روز در هفته کار کنم. به همین منوال پیش می‌رود تا اینکه از تو

بخواهند پنج روز در هفته برایشان کار کنی بی آن که تغییری در مزایایی که می‌دهند ایجاد شود. از مرخصی با حقوق که خبری نبود. آخرش به من پیشنهاد کار تمام وقت دادند که پیش خودم گفتمن من همین الان هم دارم پنج روز در هفته کار می‌کنم و با هاش کنار آمدم. من تمام زندگیم آنجا می‌گذشت... خیلی هم راحت بودم به همین خاطر تبدیل شدم به کارمند تمام وقت».

♦ دوران شغلی او ظرف چند سال دستخوش تغییراتی شد:

«این وضع سه سال ادامه داشت تا اینکه به من پیشنهاد دادند مدیر بشم. من که از مدیریت چیزی نمی‌دانستم. قبول کردم ولی به خودم می‌گم چجوری از پیش برآومدم؟ آموزش رسمی که ندیده بودم. مدرک دانشگاهی که نداشتم، اونا به من گفتن مدیر خدمات ماشین‌نویسی بشم. ده تا دختر زیر دستم کار می‌کردن. مسئولیت برنامه کارآموزی دانشجوها بی که به آموزشگاه حرفه‌ای میرفتند و توی دراوو کار می‌کردن هم جزوش بود. سازماندهی این برنامه. مصاحبه. قبلاً برای مصاحبه‌ها آموزش رسمی ندیده بودم اما با مردم مصاحبه می‌کردم. باید بر عملکرد کارمندان نظارت می‌کردم. راهنمای شغلی می‌نوشتم. شاید یه بخشی از اون به خاطر آینه که ذاتاً استعداد سازماندهی دارم. استعداد سازماندهی و مدیریت یا اکتسابیه و یا با شخصیت شما عجین شده. شما کدو مش رو دارین؟

الآن که به گذشته نگاه می‌کنم می‌بینم که هر چهار سال تغییراتی تو زندگیم به وجود می‌آمد. به قسمت سیستم‌های اتوماسیون منتقل شدم که مسئولیت اتوماسیون دفاتر، آزمایش نرمافزار و مشاوره داشتم. خیلی شوق داشتم به دانشگاه برم و مدرک بگیرم. تصور نمی‌کردم بتونم دانشگاه رو چهار ساله تموم کنم، اما دلم می‌خواست بالاخره یه فوق‌دیپلم بگیرم. دراوو به بعضی‌ها کمک‌هزینه تحصیلی می‌داد. اول باید خودمون هزینه‌های تحمیل‌مون رو می‌پرداختیم و بعد اونا جبران می‌کردن. کلاس‌ها م رو شروع کردم. دوازده سال طول کشید اما بالاخره فوق‌دیپلم مدیریت بازرگانی گرفتم. خودستایی نمی‌کنم اما از اینکه تونستم از پیش برای احساس غرور می‌کنم، آخه تموم وقت کار می‌کردم، خونواره هم که بود، هر وقت که احتیاج داشتن باید اضافه کاری هم می‌کردم...».

سپس در سال 1988 وی را اخراج کردند. بحران بیکاری باعث شد برنامه‌های زندگی او دچار بی‌نظمی شود و او را وادار کرد تا در گزینه‌ها یش تجدیدنظر کند:

«بعد از شونزده سال کار در دراوو، واحد شغلی من رو حذف کردن چون کارخونه می‌خواست تعدیل نیرو بکنه. همیشه پس ذهن‌تون می‌گین کاش

اخراج میکردن تا معرفتمن خونه و استراحت میکردم؛ اما کسی به این فکر نمیکنه که آگه راستراستی اخراج بشه بعدش باید چیکار بکنه. به هرحال واحد اداری من رو حذف کردن و اخراج شدم. دو هفته به هم مهلت دادن. خیلیهای دیگه که حکم اخراجشون رو گرفته بودن با عصبا نیت لوازمشون رو برداشتند و محل کارشون رو ترک کردن. من هم اولش از کارخونه او مدم بیرون اما دوباره برگشتم به دفترم. همکارام از کنارم میگذشتند و داشتن دو دو تا چهارتا میکردند. میدونستن من هم اخراج شدم اما سر در نمیآوردن چرا هنوز داشتم کار میکردم. راستش راه حل دیگه ای به ذهنم نمیرسید. خب یه پروژه ای دستم بود که باید تموش میکردم. طرف دو هفته با قیمونده هم تموش کردم و بعد لوازمم رو برداشم و رفتمن. چرا؟ چون دراوه به من استفاده رسونده بود. تحصیل کردم. حقوق گرفتم. ضمن اینکه قرارداد باهاشون داشتم که پروژه آخر رو تموش کنم و همین کار رو هم کردم. طور دیگه ای نمیتونستم عمل کنم.

ولی روزی که باید از کارخونه معرفتمن بدترین روز زندگیم بود. انگار تو یه بزرخ گیر افتاده بودم. همه جا بودم و هیچ جا نبودم. به خودم میگفتمن از این مرخصی لذت ببر. از مزایای «مهلت کاریا بی» میتونستم استفاده کنم. یه مدتی باهاش کلنجر رفتمن و صبحها به جای ساعت هشت، ساعت هشت و نیم میاودم تا توی آسانسورها میون مردم گیر نیفتم. به همین دلیل دیر میاودم و ساعت چهار عصر معرفتمن چون باید کار پیدا میکردم. خودم رو توی بزرخ میدیدم. انگار هویتم رو از دست دادم؛ اما اینجور هم نبود. من دُلارس کازکو بودم، اما بعدش قاطی میکردم و میگفتمن نه! من زن استیو نیستم، من مادر والری نیستم، من مادر دیانا نیستم، من دختر جولیا بوردادس نیستم. توی بد بزرخی دست و پا میزدم، احساس بیهویتی میکردم. فقط با همین الفاظ میتونم اون روزا رو توصیف کنم. من حقوق بیکاری میگرفتم. استیو داشت کار میکرد و حق سالوات خدمت هم تا پایان سال بهم داده بودن. چی باعث میشد دنبال یه کار دیگه بگردم؟ خودم هم نمیدونم. دوستم جوانا میگفت پاک خل شدی. بتمنگ خونهات؛ اما سر در نمیآرم. هنوز هم سر در نمیآرم.

ذهنم همیش درگیر بود. «برم سراغ یه شغل دیگه؟» مثلاً فروشنده‌ی. آخه من که فروشنده‌ی بلد نیستم، چون نمیتونم جنسی رو بفروشم، اصلاً تو خونم نیست. نمیتونم به کسی دروغ بگم. خوب حساب کردم و دیدم فروشنده‌ی به درد من نمیخوره. بهترین پستی که در کارخونه داشتم مسئولیت اتوماسیون دفاتر بود و بعدش مسئولیت قسمت پست صوتی و جلسات آموزشی. کم کم فهمیدم که وظیفه ام رو تو زندگی درست انجام ندادم. باید معلم میشدم. افسوس میخورم که چرا به دانشگاه نرفتم؛

اما اون وقتا عقل امروز رو نداشم با نمی‌دونستم از زندگی چی میخوام. پدر و مادرم دوست داشتن من رو به دانشگاه بفرستن، ولی من دوست نداشم اونها تو تنگنا قرار بگیرن چون از پس هزینه‌هاش برنمی‌آومدن. به همین خاطر فقط شش ماه به آموزشگاه حرفه‌ای را برت موریس رفتم. تازه بعد از اخراجم بود که فهمیدم وظیفه زندگیم رو درست انجام ندادم؛ اما اون موقع که هجده سالم بود اینا رو نمی‌فهمیدم.» (32)

♦ تحلیل مصاحبه

یادآوری می‌کنم که کازکو تاریخچه زندگی خانوادگی و شغلی‌اش را برای پاتریشیا فابیانو تعریف کرده است. موضوع تحقیقات او به گروهی از زنان که چهل سال به‌طور غیررسمی در پنج‌شنبه‌های اول هرماه گرد هم می‌آمدند اختصاص داشت. فابیانو مصاحبه‌گر خوبی است. او خود را برای مصاحبه آماده کرده بود و هدف تحقیقاتش را برای خانم کازکو هم تشریح کرده بود تا برای مصاحبه آمادگی داشته باشد. فابیانو آشنایی طولانی مدتی با کازکو دارد و خود نیز فرد مطلعی است اما به دنیای کازکو تعلق ندارد. با این وجود، احترام عمیقی به او می‌گذارد و به باشگاهشان به دیده تحسین می‌نگرد بدین معنا که بر ارزش این محفل واقف است و قصد دارد نحوه فعالیتها آنها برای ارتقاء سطح بهداشت را بشناسد. فابیانو می‌کوشد تا سیر شکل‌گیری و ماجراهای این باشگاه را در یک قاب فراگیر و جامع بیوگرافی، اجتماعی و به عبارتی تاریخی قرار دهد. همین ملزمومات در مصاحبه است که بین او و راوی علقه ایجاد می‌کند و صحنه را برای یک کنکاش خلاقانه مهیا می‌سازد. کازکو تلاش می‌کند به سؤالات فابیانو پاسخ‌های عاقلانه، عمیق و صادقانه بدهد و همین خصوصیت نیز بر وزانت و غنای روایت او می‌افزاید که متأسفانه در متن ویراسته مصاحبه انعکاس نیافته است. نوع سؤالات فابیانو در تحقیقش از جنسی است که کازکو را بر سر شوق می‌آورد تا در بیان زندگی‌اش از گنجینه استدلات شخصی و اجتماعی استفاده کند و منظورش را به مصاحبه‌گر بفهماند. کازکو نیز همانند اکثر افرادی که در چارچوب متفرد مصاحبه سخن می‌گویند، خودش را در کسوت یک قهرمان معرفی می‌کند. او بازمانده قوی‌بنیه و انسان اخلاق‌گرایی است که کارش را حتی بعد از اخراج ادامه می‌دهد و به شغلی مانند فروشنده‌گی که آلوده به دروغ و فریب است وارد نمی‌شود. این تحقیق بر مفروضاتی استوار شده است که یک روایت مترقی حول محور رشد اعتماد به نفس و استقلال را در ذهن مخاطب شکل بدهند. از قضا، موضوع تحقیق قرابت عجیبی با اندیشه فمینیستی معاصر که دم از آرمان‌های زنانه و حق اشتغال زنان متأهل می‌زند، دارد. البته

کازکو خودش را فمینیست معرفی نمی‌کند، اما در روایات او مفروضات و ادبیات فمینیستی موج میزند و آنگاه که هویت او با از دست دادن شغلش با چالش رو به رو می‌شود از گزینه‌های محدود و فرصت‌های از دست رفته زندگی که به خاطر محدودیت‌های شخصی (اون وقتاً عقل امروز رو نداشم [که در سن هجده سالگی به دانشگاه برم]) و تنگناهای منبع‌ث از طبقه اجتماعی خانواده‌اش (از پس هزینه‌هاش برنمی‌آمدن) بر او تحمیل شده است سخن می‌گوید. هرچند این مصاحبه بدون حضور اغیار و در خانه کازکو انجام شده است اما شباht فراوانی با محتوا، لحن و چشم‌انداز مصاحبه‌های فابیانو با شش عضو دیگر باشگاه دارد زیرا زندگی این زنان شبیه به هم بوده است؛ اما قابل استنباط است که روایت‌های فردی آنها از مکالمات و گفت‌و‌گوهای چهل‌ساله‌ای که درباره شکل و معنای زندگی‌شان داشته‌اند تأثیر پذیرفته است. مصاحبه‌های فابیانو این درک و تفاهم را آشکار کرد و در پیشانی ذهن آنان آورد. ارزیابی مصاحبه بدین شیوه به‌هیچ‌وجه آن را در حد و اندازه‌های لذت بردن از یک احساس خوش‌بینی یا گفتن چیزهایی که مصاحبه‌گر مایل به شنیدن آن‌هاست پایین نمی‌آورد. همچنین دال بر این نیستند که تهی از حقیقت می‌باشند و یا همه ارزش یکسانی باهم دارند، بعضی از آن‌ها پرماهی‌تر، عالمانه‌تر و عمیق‌تر از دیگر مصاحبه‌های اطلاعات بیشتری برای تحلیل‌های تاریخی در اختیار مورخ و مصاحبه‌گر یا مخاطب قرار می‌دهد. ضمن آن‌که به ما کمک می‌کند تا ماهیت ریشه‌دار، مشروط و ذهنی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را درک کنیم.

♦ تاریخ شفاهی در اینترنت

فناوری‌های الکترونیکی زمینه و امکاناتی را فراهم ساخته است تا مجموعه‌های موجود تاریخ شفاهی به‌واسطه انتشار صوت و تصویر مصاحبه‌های واقعی و متن پیاده شده آن‌ها در اینترنت برای جمعیت بسیار عظیمی قابل‌دسترسی باشد. در حالی‌که عموم مورخان شفاهی، فرصت‌های انتشار جهانی آثارشان از طریق اینترنت را مفتونم شمرده‌اند، بسیاری از آن‌ها نسبت به سهولت دسترسی به این آثار در وبسایتها که احتمال سوءاستفاده از مصاحبه‌های موجود را افزایش داده است، نظر خوش ندارند. انتشار مصاحبه‌های انجام شده در دوران قبل از فراغیری فناوری اینترنت بدون اجازه صریح راوى موجب دردسرهای ویژه‌ای می‌شود؛ بسیاری از مورخان معتقدند که انتشار اینترنتی این مصاحبه‌ها ناقص حقوق راوى در تعیین میزان و سطح دسترسی به مصاحبه‌ها یشان است. مشکل دیگر این است که هر کسی می‌تواند در فضای اینترنت هر مطلبی را با هر کیفیتی منتشر کند. صرف‌نظر از این نگرانی‌ها باید بگوییم که انتشار مصاحبه‌ها از طریق اینترنت

دارای مزیت‌های متعددی فراتر از صرف دسترسی است. موتورهای جستجوی الکترونیکی به کاربران امکان می‌دهد تا به سهولت و به سرعت و بدون نیاز به گوش دادن به ساعتها نوار یا ورق زدن صدها یا هزاران صفحه متن پیاده شده مصاحبه‌ها مطالب منطبق با علائق خود را شناسایی و پیدا کنند. لینک‌های فوق‌متنی Hypertext منتخب یا پانویس‌های مصاحبه‌ها که با کلیک کردن روی آن‌ها می‌توان به متن کامل دسترسی یافت به خواننده امکان می‌دهد تا یک نظریه یا نقل قول را در متن کاملش بخواند؛ میزان دقت نویسنده یا مؤلف در حفظ انتباق صدای راوه با متن پیاده شده مصاحبه‌اش را بسجد؛ و ارزیابی کاملتری از نوع تفسیر نویسنده یا مؤلف از روایت راوه به دست بیاورد. انتشار اینترنت روایتها امکانی است که بدان وسیله می‌توان شفاهیات تاریخ شفاهی را استمرار بخشد و این جالب‌ترین مزیت اینترنت است. تقریباً بیست سال پیش، آلساندرو پورتلی به درستی گفته بود که تاریخ شفاهی در وله اول یک پدیده شفاهی است بدین معنا که «لحن و بلندی و کوتاهی صدا و ضرباً هنگ کلام مردم حاوی معانی تلویحی و اشاراتی است که در نوشتار قابل تفهیم نیستند... . ممکن است در عبارات راوه، بسته به آهنگ کلامش، معانی ضد و نقیض برداشت شود که امکان تفهیم آن به شکل عینی در متن وجود ندارد، اما پیاده کننده نوار مصاحبه تا حدودی شاید با کلمات خودش آن‌ها را روشن ساخته باشد.» (33) مثلاً می‌توان به کنایه اشاره کرد که با لحن صدا می‌توان به آن پی بردن نه با کلمات؛ بنا براین اگر جمله‌ای کنایه‌دار نوشته شود نمی‌توان کنایه را فهمید. به همین گونه است شنیدن گزارش‌های راوه به جای خواندن متن مكتوب روایتها یشان که باعث می‌شود تأثیر عمیقتر، انسانی‌تر و سه‌بعدی‌تری از سخنان آن‌ها بگیریم. پس نیازی به توضیح ندارد که انتشار اینترنتی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی به احتمال‌زیاد مفیدتر از انتشار مكتوب آن‌هاست.

♦ معرفی چند وبگاه تاریخ شفاهی

تاریخچه زندگی آمریکائیان، دست‌نوشته‌ها یی از پروژه نویسندگان فدرال، 1936-1940

Library of Congress, American Memory

<http://memory.loc.gov/ammem/wpaintro//wpahome.html>

تصاویر و متن پیاده شده نزدیک به 2900 تاریخچه زندگی که از سال 1936 تا 1940 گردآوری شده‌اند در این سایت قابل دسترسی و استفاده است. این اسناد محصول تلاش بیش از 300 نویسنده است که با حمایت پروژه نویسندگان فدرال متعلق به سازمان توسعه مشاغل چنین دستاوردي را به ظهور رسانده‌اند. پیش‌نویس و متن نهایی هر یک از

تاریخچه‌ها را در قالب‌های مختلفی روی سایت گذاشته‌اند که شامل روایت، گفت‌و‌گو، گزارش و تاریخ‌های شفاهی نمونه می‌باشد. در هر از این عناوین مواردی مانند خانواده، میزان تحصیلات و درآمد، شغل، گرایش‌های سیاسی، مذهب، آداب و رسوم، وضعیت سلامت روحی و جسمی و همچنین ملاحظاتی درباره فرهنگ و جامعه راوى قید شده‌اند.

♦ آرشیوهای مجموعه‌های تاریخ شفاهی و هنر آمریکا

Smithsonian Institution, Archives of American Art
<http://www.archivesofamericanart.si.edu/oralhist/oralhist.html>

متن مصاحبه با بیش از 180 تن از هنرمندان رشته‌های مختلف در این سایت قابل دسترسی است که از آن جمله می‌توان به متن مصاحبه با لوئیس نو لسون، ریچارد دیبلنکورن و روب گولدبرگ اشاره نمود. در این پژوهه کوشش شده است تا مصاحبه‌هایی با هنرمندان تگزاس و ایالت‌های جنوب غربی، شمال غربی، لاتین تبارها، سیاه پوستان، آسیاپی تبارها و زنان هنرمند کالیفرنیای جنوبی انجام و روی سایت گذاشته شود. در دهه 1960 در قالب اجرای «طرح نوین و برنامه تاریخ شفاهی هنر» با 400 هنرمند مصاحبه شد که متن بیش از 50 مصاحبه نیز در این سایت قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

♦ بردهزادگان: روایتهای بردهگان به کوشش نویسنده‌گان پژوهه نویسنده‌گان فدرال 1936-1938

Library of Congress, American Memory
<http://lcweb2.loc.gov/ammem/snhtml/snhome.html>

این سایت که محصول تلاش جمعی «واحد دست‌نوشته‌ها، متون چاپی و تصاویر» کتابخانه کنگره آمریکاست بیش از 2300 روایت اول شخص درباره اوضاع و شرایط زندگی بردهگان را در خود جای داده است. این کار با حمایت پژوهه نویسنده‌گان فدرال متعلق به سازمان توسعه مشاغل در دهه 1930 انجام شد و در سال 1941 نیز از آنها ریزفیلم تهییه کردند که در 17 جلد به نام «روایتهای بردهگان: تاریخ عامیانه بردهگی در ایالات متحده آمریکا از زبان بردهگان سابق» در آرشیو نگهداری می‌شوند. متن دیجیتالی هر یک از روایتها حاوی نکاتی مانند نام راوى، مکان و زمان مصاحبه، نام مصاحبه‌گر، اطلاعات فهرست‌بندی و طول متن پیاده شده می‌باشد.

♦ با یگانی دیجیتالی حقوق مدنی در میسیسیپی

McCain Library and Archive, University of Southern Mississippi
<http://www.lib.usm.edu/~spcol/crda/index.html>

در این سایت، 125 تاریخ شفاهی مربوط به جنبش حقوق مدنی قابل دستیابی است که اطلاعات آنها از مرکز مجموعه تاریخ شفاهی دانشگاه میسیسیپی اخذ شده است. از برجسته‌ترین مصاحبه‌های موجود در این مجموعه می‌توان به مصاحبه با رهبران حقوق مدنی نظیر چارلز کاب، چارلز اورز و آرون هنری اشاره کرد. شخصیت‌های موافق و مخالف جنبش مدنی نیز از دیدگان نافذ تاریخ شفاهی پنهان نمانده و اطلاعاتی درباره برخی از آنان مانند رأس بارت، فرماندار نژادپرست، شخصی به نام ویلیام جی سیمونز، رهبر شورای ملی شهروندان سفیدپوست و همچنین ارل جانستون، رهبر تشکیلات همبستگی کشوری، برای بهره‌برداری علاقه‌مندان درج شده است. قطعات صوتی کوتاهی از 25 مصاحبه روی سایت قرار دارد. هر مصاحبه مشتمل بر یک سرگذشت مفصل، فهرست عناوین موردبحث، متن مصاحبه و اطلاعاتی مشروح درباره مصاحبه، مصاحبه‌گر، مصاحبه‌شونده، عنوان، مقطع زمانی و مناطق مورد نظر برای مصاحبه می‌باشد.

♦ مجموعه تاریخ شفاهی مرکز تاریخ IEEE

Institute of Electrical and Electronics Engineers, Inc
http://www.ieee.org/organizations/history_center/oral_histories_menu.html

این مجموعه مشتمل بر مصاحبه با «180 تن از متخصصانی است که دنیا را در قرن بیستم متحول کردند.» مقولاتی که در مصاحبه‌های مذکور به آنها پرداخته شده عبارت‌اند از تاریخ ادغام موسسه مهندسان برق آمریکا با مؤسسه مهندسان رادیویی برای تشکیل موسسه مهندسان برق و الکترونیک (IEEE)؛ مصاحبه با مهندسان و مدیران شاخص و سرشناس برق ژاپن؛ پنجاهمین سالگرد آزمایشگاه تشعشعات MIT؛ تواریخ شفاهی آزمایشگاه‌های RCA در اواسط دهه 1970؛ و مجموعه شرکای فردریک آیی تیرمان.

♦ مانند یک خانواده: شکلگیری دنیای یک کارخانه پنبه‌پاککنی در ایالت‌های جنوبی

James Leloudis and Kathryn Walbert, University of North Carolina, Chapel Hill
<http://www.ibiblio.org/sohp/overview.html>

در اوخر دهه 1970 و اوایل دهه 1980 به همت «پروژه صنعتی شدن پیرامون برنامه تاریخ شفاهی جنوب» صدها مصاحبه با کارگران ایالت‌های جنوبی آمریکا صورت گرفت که متن آنها هم‌اکنون روی این سایت قرار دارد. مقولات گوناگونی در این سایت اضافه شده است که

برخی از آن‌ها عبارت‌اند از مقالات مطبوعات تجاری و همچنین نامه‌هایی که کارگران کارخانه‌های پنبه‌پاک‌کنی برای بیان نحوه زندگی خود و مشکلاتشان به فرانکلین روزولت می‌نوشتند. نزدیک به 70 کلیپ صوتی 15 ثانیه‌ای تا هشت دقیقه‌ای از مصاحبه با کارگران در این سایت قرار داده شده است.

♦ مجموعه چهارم ماه می

Kent State University
[/http://www.library.kent.edu/exhibits/4may95](http://www.library.kent.edu/exhibits/4may95)

و قایع روز چهارم ماه می سال 1970 که منجر به کشته شدن 13 دانشجو و مجروحیت عده‌ای دیگر در محوطه دانشگاه ایالت کِنت شد محور اصلی این سایت را تشکیل می‌دهد. در این کار تلاش شده است تا برای علت وقوع درگیری‌ها، درس‌ها یی که می‌توان از این واقعه آموخت و تدابیری که می‌توان برای «جلوگیری از درگیری میان مردم، گروه‌ها و کشورها» اتخاذ نمود پاسخی داده شود. از میان 132 مصاحبه‌ای که در روز چهارم می سال 1990، 1995 و 2000 انجام شده است متن 93 مصاحبه روی سایت قرار دارد.

♦ تاریخ شفاہی در اینترنت! دفتر منطقه‌ای تاریخ شفاہی (R0H0)

Bancroft Library, University of California, Berkeley
[/http://www.lib.berkeley.edu/BANC/R0H0/ohonline](http://www.lib.berkeley.edu/BANC/R0H0/ohonline)

متن کامل بیش از 55 مصاحبه قابل جستجو و همچنین برنامه‌هایی برای افزودن تاریخ شفاہی فارغ‌التحصیلان سیاه‌پوست دانشگاه کالیفرنیا در این سایت قابل دستیابی است. برنامه‌های پیشنهادی کنونی در برگیرنده این موارد است: «مجموعه تاریخ دانشگاه» با محوریت جنبش آزادی بیان؛ «پروژه تاریخ شفاہی طرفداران حق رأی» مشتمل بر جملات و دیدگاه‌های دوازده تن از زنان فعال در این جنبش؛ و مصاحبه‌هایی درباره اقدامات و تدابیر درمانی شهر سانفرانسیسکو از سال 1981 تا 1984 برای مبارزه با ایدز.

♦ آرشیوهای تاریخ شفاہی جنگ جهانی دوم متعلق به دانشگاه راتگرز

Sandra Stewart Holyoak, Rutgers History Department

<http://www.fas-history.rutgers.edu/oralhistory/orlhom.htm>

حاطرات مردان و زنانی که در سال‌های جنگ جهانی دوم چه در داخل و چه در خارج از آمریکا خدمت کردند در این مصاحبه‌ها روایت شده‌اند. این آرشیو از متن کامل بیش از 160 مصاحبه با فارغ‌التحصیلان دانشگاه راتگرز و فارغ‌التحصیلان دانشگاه داگلاس (سابقاً موسوم به

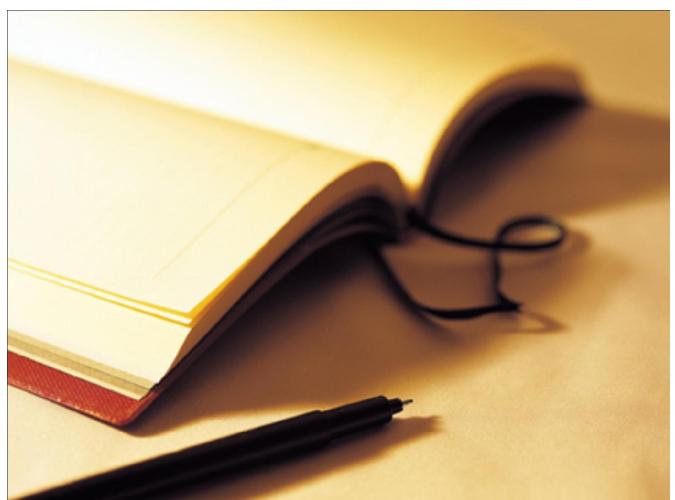
دانشگاه زنان نیو جرسی) تشکیل یا فته است. بخش عمدۀ مصاحبه‌ها را دانشجویان دانشگاه را تگرز انجام داده‌اند. فهرستی الفبایی از مصاحبه‌ها حاوی نام مصاحبه‌گران، تاریخ و مکان مصاحبه، دانشگاه مربوطه و سال تحصیلی، منطقه جنگی محل خدمت و یگان مربوطه در سایت قرار دارد. همچنین کدهایی «توصیفی» در این فهرست وجود دارد که محتوای مصاحبه شامل مشاغل نظامی (مانند پیاده نظام و توپخانه، پرستار، دریانورد و مهندس) و مشاغل غیرنظامی (مانند هشداردهنده حملات هوایی، دانشجو، کارمند و روزنامه‌نگار) را مشخص می‌کنند.

♦ زنان روزنامه‌نگار

Washington Press Club Foundation

<http://npc.press.org/wpfosal/ohhome.htm>

57 مصاحبه‌شونده به نمایندگی از سه نسل زنان روزنامه‌نگار آمریکا در مصاحبه‌های تاریخ شفاہی این سایت شرکت نموده‌اند که متن کامل زندگی 41 تن از آنان قابل دستیابی است. این سه نسل عبارت‌اند از: نسل پیش از سال 1942؛ نسل جنگ جهانی دوم تا سال 1964 و نسل پس از سال 1964. زنانی که در دهه 1920 وارد حرفه روزنامه‌نگاری شدند تا نسل امروزین زنان روزنامه‌نگار در این مجموعه مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. همچنین افرادی که در مطبوعات، رادیو و تلویزیون به شغل خبرنگاری اشتغال داشته‌اند نیز از این قاعده مستثنی نشده‌اند. موضوع مصاحبه‌ها حول محور مشکلات زنان در این حرفه و نحوه تأثیرگذاری آنها بر این حوزه می‌باشد. مصاحبه‌ها از یک تا دوازده جلسه و هر جلسه حدود 20 صفحه را شامل می‌شود.

♦ راهنمای تاریخ شفاہی برنامه تاریخ شفاہی ایالت‌های جنوبی

University of North Carolina, Chapel Hill, Southern Historical Collection

[/http://www.unc.edu/depts/sohp/sohpnew](http://www.unc.edu/depts/sohp/sohpnew)

«طرز کار: منابعی برای برنامه‌ریزی و اجرای مصاحبه‌های تاریخ شفاهی» شامل کتابچه راهنمای برنامه تاریخ شفاهی ایالت‌های جنوبی، قالب‌های مصاحبه این برنامه و کتابشناسی حاوی معرفی بیش از 50 منبع تاریخ شفاهی است. قالب‌های مصاحبه مشتمل بر یک برگه روی جلد، توافقنامه مصاحبه، توافقنامه مصاحبه مشروط، فرم تاریخچه زندگی و فرم کلمات مناسب است. در کتابچه راهنمای این برنامه، توصیه‌هایی درباره طراحی یک پروژه تاریخ شفاهی، نحوه اجرای مصاحبه، فهرست بندی، پیاده کردن نوار مصاحبه، یادداشت‌هایی درباره هزینه و امکانات مورد نیاز و ده نکته ویژه در مصاحبه ارائه شده است.

♦ راهنمای گام به گام تاریخ شفاهی

Judith Moyer

http://www.dohistory.org/on_your_own/toolkit/oralHistory.html

موخ و مدرسی به نام جودیت مایر اقدام به طراحی و تهییه این راهنمای دقیق و آموزنده تاریخ شفاهی کرده است که شامل پیشنهادها و راهکارهایی برای گردآوری و نگهداری تاریخ شفاهی می‌باشد. عناوین این راهنما عبارت‌اند از: توضیح علت و نحوه گردآوری تاریخ شفاهی، راهنمایی‌هایی برای برنامه‌ریزی و اجرای مصاحبه شامل تحقیقات مقدماتی، پیدا کردن مصاحبه‌شوندگان، انتخاب امکانات و پرسیدن سؤالات مفید. وی همچنین به چند موضوع اخلاقی و مفهومی بسیار مهم در حوزه اجرای مصاحبه تاریخ شفاهی و استفاده از آن‌ها می‌پردازد؛ مانند سؤالاتی درباره صحت مطالب و گفته‌ها، حدود و تغور تاریخ شفاهی، راهکارهایی برای غلبه بر مشکلات خاص مصاحبه و بیست سؤال برای هموار نمودن راه یادگیری مصاحبه‌گران از تجربه‌ها یشان.

توصیه‌هایی برای ارزیابی سایتهاي تاریخ شفاهی

هدف و منشأ: آیا هدف سایت به روشنی بیان شده است؟ کجا؟ چگونه؟ این سایت چه هدفی را دنبال می‌کند آرشیوی است یا آموزشی یا موارد دیگر؟ آیا هدف قابل اعتماد و مفیدی است؟ آیا اطلاعات کافی در اختیار شما می‌گذارد تا بستر بزرگتری را که سایت مورد نظر در چارچوب آن طراحی و راه‌اندازی شده و همچنین منطق آن را بفهمید؟ چه علتی برای استفاده از این سایت می‌توان بیان کرد؟

اعتبار: بانی و سازمان دهنده این سایت چه فرد یا تشکیلاتی است؟ چگونه متوجه آن شده‌اید؟ آیا طراحان و سازمان دهنده‌گان این سایت افراد قابل اعتماد و معتبری هستند؟ آیا امکان تماس با مسئولان سایت

برای طرح سؤال یا موارد دیگر وجود دارد؟ مشخصات سایت: آیا طراحی خوبی در سایت به کاررفته است؟ آیا میتوانید به راحتی از ساختار آن استفاده نمایید؟ آیا به طور منظم اطلاعات تازه‌ای روی سایت گذاشته میشود؟ آیا گرافیک‌ها یش کمکی به کاربر میکند یا مزاحم تمرکز او میشود؟ آیا لینک‌هایی به سایتها دیگر گذاشته است؟ آیا این لینک‌ها مفید و قابل اعتماد و متدالواند؟

مطلوب تاریخ شفا‌هی در سایت: آیا در این سایت گزیده مصاحبه‌ها قرار داده شده یا خلاصه و یا صوت و متن کامل آنها؟ چگونه متوجه این موضوع میشوید؟ آیا علت ارائه خلاصه، گزیده یا صوت و متن کامل مصاحبه‌ها در سایت بیان شده است؟ چنانچه مصاحبه‌های واقعی در سایت قابل دریافت میباشد آیا متن پیاده شده آنها، صوت یا هر دو مقوله قابل دستیابی است؟ آیا مشخص شده است که متن یا صدای مطلوب سایت تا چه میزان اصلاح یا دستکاری شده‌اند؟

طراحی و کیفیت فنی: مصاحبه‌ها به چه شکلی در سایت قرار داده شده‌اند؟ آیا به راحتی قابل دستیابی هستند؟ در صورت ارائه صدای مصاحبه، آیا با کیفیت قابل قبولی دریافت یا پخش میشود؟ صدا را با چه کیفیتی میشنوید؟ کیفیت صدا خوب است یا مشکل دارد و یا اصلاً مفهوم نیست؟ چنانچه سایت از کاربران میخواهد تا خاطراتشان را ارسال نمایند، چه راهنمایی‌هایی به کاربران میدهد؟ آیا ارسال پاسخ به راحتی صورت میگیرد یا با مشکلاتی همراه است؟ پاسخ‌ها با چه کیفیتی به کاربران ارائه میشوند؟

زمینه‌ای برای مصاحبه: آیا مصاحبه‌ها چه انفرادی یا یکجا دارای زمینه مناسبی هستند؟ آیا سابقه‌ای از عنایوین و موضوعات مصاحبه‌ها یا راویان ارائه شده است؟ آیا درباره هدف مصاحبه‌ها، متدولوژی پژوهه و مصاحبه، سوابق مصاحبه‌گران و سایر موارد اطلاعاتی به کاربران ارائه شده است؟ به عبارت دیگر، چه ابزارهایی برای ارزیابی هر مصاحبه در اختیار کاربر گذاشته است؟

جستجوی سایت و کیفیت ارزیابی: آیا فهرست یا راهنمای جستجو و پیدا کردن مصاحبه‌هایی که حامی و بنیان‌گذار آن مد نظر داشته‌اند در این سایت پیدا میشود؟ این راهنمای یا فهرست تا چه حد کامل یا مفید میباشد؟ آیا قابلیت جستجوی مصاحبه‌ها برای کسب اطلاعات درباره یک موضوع ویژه یا معین وجود دارد؟ آیا در جستجوها به استنادات مفیدی میتوان دست یافت؟ آیا در سایت مشخص شده است که مصاحبه‌ها در کدام قسمت آرشیو شده‌اند و آیا برای کاربران قابل دسترسی هستند؟ مفیدی بودن مصاحبه‌ها چقدر است؟ آیا جالب، پرمحظوظ، کامل، قابل توجه، واقعی و غیره هستند؟ آیا اطلاعات منحصر به‌فردی که در جای دیگری

پیدا نمی‌شود دارند؟ در مجموع، از این مصاحبه‌ها چه آموختید؟ آیا چیزها بی‌هستند که موجود نباشند و آرزو داشتید در سایت پیدا نمی‌شد یا نسبت به انجام آن‌ها تدبیری اندیشه‌بود؟

منتخب کتاب شناسی

Coles, Robert, Doing Documentary Work. New York: Oxford University Press, 1997

مقالاتی عالمنه و عمیق درباره اخلاقیات و معضلات مستندسازی زندگی مردم.

Dunaway, David K. and Willa K. Baum, eds. Oral History: An Interdisciplinary Reader, 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publishers, 1996

گلچینی از مقالات مهمی که در نخستین سال‌های آغاز به کار پژوهه‌های تاریخ شفاهی می‌کوشیدند فهم و درک مخاطب از متولوثری مصاحبه و پیچیدگی تفسیری روایتهای شفاهی را تعمیق ببخشند.

Frisch, Michael. A Shared Authority: Essays on the Craft and Meaning of Oral and Public History. Albany: SUNY Press, 1991
مجموعه‌ای از مقالات انتشاری‌افته مایکل فریش؛ تلاشی اندیشمندانه و قابل تحسین برای درک ارتباط بین رویه عملی تاریخ شفاهی و سیاست‌های خاطرات همگانی.

Gluck, Sherna and Daphne Patai, eds. Women's Words: The Feminist Practice of Oral History. New York: Praeger, 1991
تلاش‌هایی هرچند پراکنده و نامتوازن اما مهم برای پیوند دادن تاریخ شفاهی به نظریه و عمل اندیشه و مطالعات فمینیستی.

Grele, Ronald. Envelopes of Sound: The Art of Oral History, 2nd ed. New York: Praeger, 1991

مقالاتی مملو از نظریه‌پردازی درباره مصاحبه‌های تاریخ شفاهی و نقش آن‌ها در تبیین ایدئولوژی و خودآگاهی انسان‌ها.

On Using Oral History Collections: An Introduction. Journal of American History 74:2 (September 1987): 570-578

بحث سازنده و مفیدی درباره نقاط قوت و ضعف و محدودیت‌های کاربرد تاریخ شفاهی به عنوان منابع تاریخی.

Hardy III, Charles and Alessandro Portelli. "I Can Almost See the Lights of Home-A Field Trip to Harlan County, Kentucky." (The Journal of Multimedia History 2) (1999)

تلاش موفق نویسنده‌گان و مؤلفان برای کاربرد «تاریخ شنیداری» و تلفیق آن با مصاحبه‌های تاریخ شفاهی، متن‌های پیاده شده، تفاسیر

شفاھی و مکتوب و ارائه آنها در قالب مقالاتی منسجم که در سایت زیر
قا بلدسترسی هستند

www.albany.edu/history_journals/jmmh.

Jackson, Bruce. *Fieldwork*. Urbana: University of Illinois
.Press, 1987

متدلولوژی مصاحبه از منظر فولکلور؛ این سایت به طور ویژه موضوعات
تکنیکی مفیدی در اختیار کاربران قرار می‌دهد.

Jeffrey, Jaclyn and Glenace Edwall, eds. *Memory and History: Essays on Recalling and Interpreting Experience*. Lanham, Md.: University Press of America, 1991

گزارش روند همايش سال 1988 که با حمایت مؤسسه تاریخ شفاھی
دانشگاه بایلور برگزار شد. مورخان شفاھی و روانشناسان شناختی در
این همايش گرددم آمده بودند تا موضوع خاطره فردی و جمعی را مورد
بررسی قرار دهند.

Journal of American History

این مجله از سال 1987، شماره سپتامبر خود را به بخشی از مقالات
نوشته شده درباره تاریخ شفاھی اختصاص داده است؛ هر یک از این
مقالات می‌کوشد تا شیوه‌هایی را که مصاحبه‌های تاریخ شفاھی بدان
وسیله می‌توانند تحقیقات و مطالعات تاریخی درباره یک موضوع معین
(مانند جنبش حقوق مدنی، تعلیم و تربیت، زنان کشاورز و غیره) را
غنا ببخشند و همچنین مجموعه‌های موجود و مهم که با موضوعاتش مرتبط
می‌باشد را معرفی نماید.

Oral History Review

مجله انجمن تاریخ شفاھی که از سال 1973 تا 1987 به شکل سالانه و
از آن پس به شکل دوسالانه منتشر می‌شود و مشتمل بر مقالات،
اصحابه‌ها، مقالات انتقادی و نقادانه، نقد رسانه و کتاب مرتبط با
رویه عملی تاریخ شفاھی در شرایط و بسترها گوناگون به علاوه کاربرد
و تفسیر مصاحبه‌ها با اهداف و اغراض گوناگون علمی و همگانی
می‌باشد.

Perks, Robert, and Alistair Thompson. *The Oral History Reader*.
.New York: Routledge, 1988

بهترین و تنها گلچین آثار انتشاریا فته درگذشته درباره ابعاد و
جنبهای نظری تر تاریخ شفاھی؛ حاوی مقالات و مقولاتی با برد
بین‌المللی می‌باشد.

Portelli, Alessandro. *The Battle of Valle Giulia: Oral History and the Art of Dialogue*. Madison: University of Wisconsin
.Press, 1997

مقالاتی درخشناد و جذاب درباره مبادله مصاحبه‌ای یا دیالوگ همراه با مطالعات موردنی با محوریت مصاحبه‌ها یعنی درباره جنگ و جنبش‌های سیاسی. The Death of Luigi Trastulli and Other Stories: Form and .

. Meaning In Oral History. Albany: SUNY Press, 1991
تحلیل‌های عمیق و بینشافزا از روایتهای شفاهی که توسط یک محقق ادبی با نگاه و درکی عمیق از سیاست تاریخ و رویه‌های تاریخی نوشته شده‌اند؛ «مرگ لوئیجی تراستولی» به طرز عجیبی پر استناد‌ترین مقاله‌ای است که درباره روایتهای تاریخ شفاهی نوشته شده است.

Ritchie, Donald A. Doing Oral History. New York: Twayne Publishers, 1995

راهنمای عملی برای ورود به عرصه تاریخ شفاهی مشتمل بر موضوعات و عناوین مختلف در قالب پرسش و پاسخ.

Thompson, Paul. The Voice of the Past: Oral History, 2nd ed. New York: Oxford Press, 1988

دستورالعملی درباره برنامه نویسی و متداول‌تری مصاحبه و مباحثی هوشمندانه و زیرکانه درباره سیاست تحقیقات تاریخی و ماهیت مدارک و شواهد تاریخی.

Yow, Valerie Raleigh. Recording Oral History: A Practical Guide for Social Scientists. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1994

مباحث منسجمی درباره طراحی پروژه، روش‌شناسی مصاحبه و کاربرد و تفسیر مطالب تاریخ شفاهی.

یادداشت‌ها

Patricia Fabiano-29

30-First Thursday Girls' Club

31-Dravo

32-Patricia Maria Fabiano, "The First Thursday Girls' Club: A Narrative Study of Health and Social Support in a Working-Class Community, (Ph.D. diss. The Graduate School of the Union Institute, 1999), 211-215.

33-Alessandro Portelli, The Death of Luigi Trastulli and Other Stories: Form and Meaning in Oral History (Albany: State University of New York Press, 1991), 47